

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут охорони здоров'я

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП

_____ Олег ЛАГОДНЮК

«___» _____ 2020

08-02-03S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Фізична реабілітація в кардіології		Physical rehabilitation in cardiology	
Шифр за ОП		Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: Bachelor's (first)	
Галузь знань: Охорона здоров'я	22	Field of knowledge: Healthcare	
Спеціальність: Фізична терапія, ерготерапія	227	Field of study: Physiotherapy, occupational therapy	
Спеціалізація: Фізична терапія	227.1	Specialization: Physiotherapy	
Освітня програма: Фізична терапія, ерготерапія		Educational Program: Physiotherapy, occupational therapy	

Силабус навчальної дисципліни **Фізична реабілітація в кардіології** для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою **227 Фізична терапія, ерготерапія**, спеціальності **227 Фізична терапія, ерготерапія**. Рівне. НУВГП. 2020. 41 с.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/19256/>

Розробник силабусу: Григус Ігор Михайлович, доктор медичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту охорони здоров'я

Силабус схвалений на засіданні кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації

Протокол № _1_ від “_31_”_серпня_2020 року

Завідувач кафедри: Нестерчук Наталія Євгенівна, д.фіз.вих., професор.

Гарант освітньої програми доктор наук, професор,
завідувач кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації
Н.Є. Нестерчук

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІОЗ

Протокол № _1_ від “_03_”_вересня_2020_ року

Голова науково-методичної ради з якості ННІОЗ: Григус Ігор Михайлович, д.м.н., професор.

СЗ №-5792 в ЕДО.

© Григус І.М., 2020
© НУВГП, 2020

Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Фізична терапія, ерготерапія</i>
Спеціальність	<i>227 Фізична терапія, ерготерапія</i>
Рік навчання, семестр	<i>4-й (7 семестр)</i>
Кількість кредитів	<i>7 кредитів ЄКТС</i>
Лекції:	<i>38 год</i>
Лабораторні заняття:	<i>46 год</i>
Самостійна робота:	<i>126 год</i>
Курсова робота:	<i>так</i>
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>екзамен</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА*

ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРА

Лектор

Григус Ігор Михайлович, доктор медичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту охорони здоров'я.

Вікіситет

http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Григус_Ігор_Михайлович

ORCID

<https://orcid.org/0000-0003-2856-8514>

Як комунікувати

i.m.grygus@nuwm.edu.ua

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

ПРОФАЙЛ АСИСТЕНТА

Асистент

Зарічанська Людмила Олександрівна, старший викладач кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації.

Вікіситет

http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Зарічанська_Людмила_Олександрівна

ORCID

<https://orcid.org/0000-0001-7384-6793>

Канали комунікації

l.o.zarichanska@nuwm.edu.ua

ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація
навчальної
дисципліни,
в т.ч. мета та цілі

Фізична реабілітація в кардіології передбачає послідовне вивчення теоретичних засад організації обстежень кардіологічних пацієнтів на різних етапах хвороби та призначення реабілітаційних заходів, набуття практичних навичок у здійсненні цих заходів, оволодіння методами контролю за ефективністю реабілітації, планування та прогнозування результатів діяльності. Мета викладання дисципліни – дати ґрунтовні знання про хвороби серцево-судинної системи і стани, у комплексному лікуванні яких використовують засоби лікувальної фізичної культури.
<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399>

Посилання на
розміщення
навчальної
дисципліни на
навчальній
платформі Moodle
Компетентності

ЗК 7. Здатність працювати з фаховою інформацією.
ЗК 9. Здатність відповідати за результати професійної діяльності.
ФК 2. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.
ФК 3. Здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної реабілітації.
ФК 5. Здатність провадити безпечну практичну діяльність для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця.
ФК 6. Здатність збирати анамнез, виконувати реабілітаційне обстеження, тестування, огляд та документувати їх результати.
ФК 8. Здатність забезпечувати відповідність реабілітаційних заходів функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.
ФК 9. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та формулювати цілі, пояснювати програму фізичної реабілітації.
ФК 11. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної реабілітації.
ФК 13. Здатність провадити професійну діяльність відповідно до потреб здоров'я, культурних цінностей та традицій населення України.
ФК 14. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці ускладнень, захворювань, травм та неповносправності, здоровому способу життя.
ФК 15. Здатність шукати шляхи постійного покращення якості реабілітаційних послуг.

Програмні
результати
навчання

ПРН 1. Сприяти зміцненню та збереженню особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини й освітньої діяльності серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.
ПРН 2. Демонструвати знання професійного дискурсу, термінології свого фаху, джерел поповнення лексики української та іноземної мови; показувати уміння спілкуватися українською мовою у професійному середовищі, уміння дотримуватися етики ділового

спілкування; складати різні види документів, у тому числі іноземною мовою; аналізувати іншомовні джерела інформації для отримання даних, що є необхідними для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 5. Демонструвати уміння роботи із сучасною комп'ютерною технікою; знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; систематизувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням інформаційних та комунікаційних технологій.

ПРН 6. Демонструвати уміння використовувати біологічні, медичні, педагогічні та психосоціальні аспекти фізичної реабілітації, виявляти взаємозв'язки її різних елементів.

ПРН 7. Визначати симптоми та синдроми поширених захворювань людини; адекватно вибирати методи й інструменти оцінки/діагностики, відповідно до наявних у пацієнта/клієнта порушень та індикаторних станів за міжнародною класифікацією функціонування (МКФ).

ПРН 8. Застосовувати методи й інструменти оцінки/діагностики для вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, трактувати отриману інформацію, демонструючи доказове прийняття рішень.

ПРН 9. Демонструвати здатність до пацієнтоцентричної практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди згідно нормативно-правових вимог та норм професійної етики.

ПРН 10. Обирати відповідні прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 11. Прогнозувати, планувати, встановлювати та коректувати цілі, реалізувати індивідуальну програму фізичної реабілітації відповідно до наявних ресурсів і оточення.

ПРН 12. Демонструвати уміння проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПРН 13. Оцінювати результати виконання реабілітаційної програми з використанням відповідних засобів вимірювання та модифікації поточної діяльності.

ПРН 14. Демонструвати уміння вербального і невербального спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, участі у мультидисциплінарному спілкуванні.

ПРН 15. Демонструвати готовність до освоєння нового матеріалу та уміння оцінювати себе критично; демонструвати поглиблення базових знань з допомогою самоосвіти; демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами.

ПРН 16. Продемонструвати уміння здійснювати заходи фізичної реабілітації для корекції порушень структури/функцій організму, ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмеженнями участі в діяльності.

**Перелік соціальних,
«м'яких» навичок
(soft skills)**

ПРН 17. Демонструвати уміння ефективно провадити професійну діяльність, застосовуючи сучасні науково-доказові дані.
ПРН 18. Безпечно та ефективно використовувати пристрої, прилади та обладнання для проведення реабілітаційних заходів; пристрої та обладнання для контролю основних життєвих показників пацієнта; технічні допоміжні засоби пересування та самообслуговування.
Взаємодія з людьми, вміння працювати в команді, грамотність, здатність до навчання, знаходити вихід з складних ситуацій, комунікаційні якості, навички ведення перемовин, працелюбність, саморозвиток, уміння слухати і запитувати.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекцій – 38 год	Лабораторних – 46 год	Самостійна робота – 126 год
-----------------	-----------------------	-----------------------------

Результати навчання – РН – 1

Сприяти зміцненню та збереженню особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини й освітньої діяльності серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати показники особистого та громадського здоров'я, особливості впливу рухової активності людини й освітньої діяльності на його зміцнення та збереження.
Методи та технології навчання	<u>Методи</u> : демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології</u> : <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах (команді)</i> . <i>Проектна технологія</i> . <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study)</i> .
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.

Результати навчання – РН – 2

Демонструвати знання професійного дискурсу, термінології свого фаху, джерел поповнення лексики української та іноземної мови; показувати уміння спілкуватися українською мовою у професійному середовищі, уміння дотримуватися етики ділового спілкування; складати різні види документів, у тому числі іноземною мовою; аналізувати іншомовні джерела інформації для отримання даних, що є необхідними для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати та продемонструвати застосування професійної термінології українською та іноземними мовами в процесі реабілітаційної діяльності.
Методи та технології навчання	<u>Методи</u> : демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації.

	<u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар

Результати навчання – РН – 5

Демонструвати уміння роботи із сучасною комп'ютерною технікою; знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; систематизувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням інформаційних та комунікаційних технологій.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати та застосувати сучасні можливості та особливості використання інформаційних та комунікаційних технологій.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.

Результати навчання – РН – 6

Демонструвати уміння використовувати біологічні, медичні, педагогічні та психосоціальні аспекти фізичної реабілітації, виявляти взаємозв'язки її різних елементів.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати та продемонструвати особливості використання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної реабілітації.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби,

	мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар
--	--

Результати навчання – РН – 7

Визначати симптоми та синдроми поширених захворювань людини; адекватно вибирати методи й інструменти оцінки/діагностики, відповідно до наявних у пацієнта/клієнта порушень та індикаторних станів за міжнародною класифікацією функціонування (МКФ).

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Провести реабілітаційне обстеження пацієнтів та проаналізувати результати.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар

Результати навчання – РН – 8

Застосовувати методи й інструменти оцінки/діагностики для вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, трактувати отриману інформацію, демонструючи доказове прийняття рішень.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Провести реабілітаційне обстеження пацієнтів, виявити зміни і відхилення в стані організму, оцінити отримані дані.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.

Результати навчання – РН – 9

Демонструвати здатність до пацієнтоцентричної практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди згідно нормативно-правових вимог та норм професійної етики.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Розробити та узгодити з усіма учасниками реабілітаційного процесу індивідуальну програму фізичної реабілітації пацієнта/клієнта.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія</i> . <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study)</i> .
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар

Результати навчання – РН – 10

Обирати відповідні прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Назвати і описати необхідні прийоми, які забезпечують шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність протягом усього процесу фізичної терапії.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія</i> . <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study)</i> .
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар

Результати навчання – РН – 11

Прогнозувати, планувати, встановлювати та коректувати цілі, реалізувати індивідуальну програму фізичної реабілітації відповідно до наявних ресурсів і оточення.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	1. Поставити діагноз та скласти прогноз. 2. Запланувати процес фізичної терапії. 3. Визначити цілі фізичної терапії. 4. Скласти індивідуальну програму фізичної терапії.
Методи та технології	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий

навчання	метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах (команді)</i> . <i>Проектна технологія</i> . <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study)</i> .
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.

Результати навчання – РН – 12

Демонструвати вміння проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати складові інструктажу та навчання, продемонструвати вміння їх проведення для усіх учасників реабілітаційного процесу.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах (команді)</i> . <i>Проектна технологія</i> . <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study)</i> .
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.

Результати навчання – РН – 13

Оцінювати результати виконання реабілітаційної програми з використанням відповідних засобів вимірювання та модифікації поточної діяльності.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати особливості оцінювання результатів впровадження реабілітаційного процесу та проведення його корекції.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах (команді)</i> . <i>Проектна технологія</i> . <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study)</i> .
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди,

	спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.
--	--

Результати навчання – РН – 14

Демонструвати уміння вербального і невербального спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, участі у мультидисциплінарному спілкуванні.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати та продемонструвати уміння спілкуватися з усіма учасниками реабілітаційного процесу та членами мультидисциплінарної команди.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах (команді).</i> <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.

Результати навчання – РН – 15

Демонструвати готовність до освоєння нового матеріалу та уміння оцінювати себе критично; демонструвати поглиблення базових знань з допомогою самоосвіти; демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати перспективний план професійного зростання фізичного реабілітолога, самопрезентації та обміну досвідом.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах (команді).</i> <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар

Результати навчання – РН – 16

Продемонструвати уміння здійснювати заходи фізичної терапії для корекції порушень структури/функцій організму, ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмеженнями участі в діяльності.

Види навчальної роботи студента	Скласти та відпрацьовувати програму фізичної терапії,
---------------------------------	---

(що студенти повинні виконати)	враховуючи особливості фізичного розвитку та функціонального стану пацієнта.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.

Результати навчання – РН – 17

Демонструвати уміння ефективно провадити професійну діяльність, застосовуючи сучасні науково-доказові дані.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Описати особливості проведення реабілітаційного процесу з урахуванням сучасних науково-доказових даних.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео). <i>Робота в малих групах</i> (команді). <i>Проектна технологія.</i> <i>Аналіз конкретних ситуацій (case study).</i>
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар.

Результати навчання – РН – 18

Безпечно та ефективно використовувати пристрої, прилади та обладнання для проведення реабілітаційних заходів; пристрої та обладнання для контролю основних життєвих показників пацієнта; технічні допоміжні засоби пересування та самообслуговування.

Види навчальної роботи студента (що студенти повинні виконати)	Назвати і описати необхідне обладнання, пристрої та прилади для контролю основних життєвих показників пацієнта. Назвати і описати особливості застосування технічних допоміжних засобів пересування та самообслуговування.
Методи та технології навчання	<u>Методи:</u> демонстрація, творчий метод, проблемно-пошуковий метод, навчальна дискусія/дебати, мозковий штурм, аналіз ситуації. <u>Технології:</u> <i>Імітаційні</i> (рольові та ділові ігри). <i>Неімітаційні</i> (розгляд проблемних питань, демонстрація відео).

	Робота в малих групах (команді). Проектна технологія. Аналіз конкретних ситуацій (case study).
Засоби навчання	Тренажери, лабораторне обладнання, графічні засоби, мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди, спортивні споруди/приміщення та обладнання, масажні столи, реабілітаційний інвентар

За поточну (практичну) складову оцінювання 60 балів	За модульний контроль знань, Модуль 1 – 20 балів Модуль 2 - 20 балів
--	--

Усього за поточну (практичну) складову оцінювання, балів	60
Усього за модульні (теоретичний) контроль знань, модуль 1, модуль 2, бали	40
Усього за дисципліну	100

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

1. Анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної системи			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	Література: 1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.] ; за ред. Р. О. Сабадишина. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Терапія: підручник / Швед М.І., Пасечко Н.В., Білик Л.С. та ін. – Тернопіль: ТДМУ, 2016. – 648 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=1SHCy8qQ14Y
Опис теми. Будова та фізіологічні особливості органів серцево-судинної системи.			
2. Особливості перебігу серцево-судинних захворювань			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	Література: 1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби /	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=T0FJ5gs3plo

		<p>[Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.] ; за ред. Р. О. Сабадишина. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Терапія: підручник / Швед М.І., Пасечко Н.В., Білик Л.С. та ін. – Тернопіль: ТДМУ, 2016. – 648 с.</p> <p>4. Справочник по терапии с основами реабилитации / Л. М. Пасиешвили, А. А. Заздравнов, В. Е. Шапкин, Л. Н. Бобро. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 416 с.</p>	
--	--	--	--

Опис теми. Основні захворювання серцево-судинної системи, їх прояви та підходи до діагностики.

3. Складання програм фізичної реабілітації для пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями

Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	<p>Література:</p> <p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Rehabilitacja medyczna. Pod redakcją prof. dr. hab. med. Milanowskiej K., prof. dr. med. Degi W. Wydanie czwarte. – Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2003. – 524 s.</p> <p>3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
--	--------------------	--	---

Опис теми. Складові компоненти програм фізичної реабілітації пацієнтів із захворюваннями органів кровообігу, підходи до складання програм.

4. Засоби фізичної реабілітації при нейроциркуляторній дистонії

Результати навчання РН – 13, РН – 16	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>3. Медицинская реабилитация : руководство. Том I. / [под ред. В. М. Боголюбова]. – М., 2007. – 678 с.</p> <p>4. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=Qod8AQS84gc
--	--------------------	--	--

Опис теми. НІЦД, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування, фізична реабілітація.

5. Засоби фізичної реабілітації при ендокардиті

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>3. Медицинская реабилитация : руководство. Том III. / [под ред. В. М. Боголюбова]. – М., 2007. – 584 с.</p> <p>4. Медицинская реабилитация: руководство для врачей / [под ред. В. А. Епифанова]. – М. : МЕДпресс-информ, 2005. – 328 с.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=Ggt4-svWOWU
--	--------------------	--	--

		<p>5. Пасиешвили Л. М. Справочник участкового терапевта : диагностика, обследование, лечебная тактика / Л. М. Пасиешвили. – Ростов н/Д. : Феникс, 2003. – 384 с.</p> <p>6. Справочник по терапии с основами реабилитации / Л. М. Пасиешвили, А. А. Заздравнов, В. Е. Шапкин, Л. Н. Бобро. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 416 с.</p>	
--	--	---	--

Опис теми. Ендокардит, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування, фізична реабілітація.

6. Засоби фізичної реабілітації при міокардиті

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>4. Коваленко В. М., Рябенко Д. В., Солобюкова Н. О. та інші. Міокардит: визначення, класифікація, стандарти діагностики та лікування (Методичні рекомендації). – К. – 2007. – 46 с.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=fTd8zWndzQk
---	--------------------	--	--

Опис теми. Міокардит, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування, фізична реабілітація.

7. Засоби фізичної реабілітації при перикардиті

Результати навчання	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології:</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=sMqq--8xzvQ
---------------------	--------------------	---	--

РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18		навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Факультетська терапія : підручник / [В. М. Хворостінка, Т. А. Моїсеєнко, Л. В. Журавльова та ін.]; ред. В. М. Хворостінка. – Харків : Факт, 2003. – 888 с. 3. Справочник по терапии с основами реабилитации / Л. М. Пасиешвили, А. А. Заздравнов, В. Е. Шапкин, Л. Н. Бобро. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 416 с. 4. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.	
---	--	---	--

Опис теми. Перикардит, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування, фізична реабілітація.

8. Засоби фізичної реабілітації при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Гордон Н. Заболевания органов дыхания и двигательная активность / Н. Гордон. – К. : Олімпійська література, 1999. – 128 с. 4. Лечение болезней легких / [Остапенко В. А., Ахмедов В. А., Баженов Е. Е., Волковская Н. Е.] ; под	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=DUUtx9qRwIg
--	--------------------	--	--

		ред. проф. В. А. Остапенко. – М. : ООО «Медицинское информационное агентство», 2005. – 384 с. 5. Заболевания вен / под ред. Х. С. Фронек; пер. с англ. под ред. И. А. Золотухина. – М. : Гэотар-Медиа, 2010. – 208 с.	
--	--	--	--

Опис теми. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування, фізична реабілітація.

9. Засоби фізичної реабілітації при атеросклерозі

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004. 4. Лизогуб В. Г., Кузно Н. В. Ишемическая болезнь сердца. – К. : Здоров’я. – 2007. – 432 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=LzSiSfkROxg
--	--------------------	---	--

Опис теми. Атеросклероз, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування, фізична реабілітація.

10. Засоби фізичної реабілітації при стенокардії

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=2EjsaRhvNHc
--	--------------------	---	--

		<p>3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>4. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p> <p>5. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – К. : Олімпійська література, 2010. – 488 с.</p>	
--	--	--	--

Опис теми. Стенокардія, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування, фізична реабілітація.

11. Особливості перебігу інфаркту міокарда

Результати навчання РН – 11, РН – 16	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>4. Лизогуб В. Г., Кузно Н. В. Ишемическая болезнь сердца. – К. : Здоров’я. – 2007. – 432 с.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=2EjsaRhvNHc https://www.youtube.com/watch?v=ZaWdzWISBY8
--	--------------------	--	---

Опис теми. Інфаркт міокарда, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування.

12. Засоби фізичної реабілітації при інфаркті міокарда

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=ZaWdzWISBY8
---	--------------------	--	--

		<p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>4. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p> <p>5. Швед М. І. Сучасні стратегії лікування та реабілітації хворих на інфаркт міокарда / М. І. Швед, Л. В. Новицька. – К. : Медкнига, 2013. – 144 с.</p>	
--	--	--	--

Опис теми. Складові компоненти програм фізичної реабілітації хворих на інфаркт міокарда та особливості проведення.

13. Засоби фізичної реабілітації при серцево-судинній недостатності

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>4. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при</p>	<p>https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=14r6hTYmJZ0</p>
--	--------------------	---	---

		внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	
Опис теми. Визначення, причини і особливості перебігу, фізична реабілітація.			
14. Засоби фізичної реабілітації при порушеннях серцевого ритму			
Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : БАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=f7wlhBx1X4M
Опис теми. Визначення, етіологія та патогенез, основні клінічні прояви, фізична реабілітація.			
15. Особливості перебігу гіпертонічної хвороби			
Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : БАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004. 4. Основи фізичної реабілітації / [Г. П. Магльована та ін.]. – Львів : Ліга-Прес, 2006. – 148 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=Iwiz2m4PKCw
Опис теми. Гіпертонічна хвороба, етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування.			
16. Засоби фізичної реабілітації при гіпертонічній хворобі			
Результати навчання РН – 11,	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=Iwiz2m4PKCw

РН – 13, РН – 16, РН – 18		<p>М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Справочник по терапии с основами реабилитации / Л. М. Пасиешвили, А. А. Заздравнов, В. Е. Шапкин, Л. Н. Бобро. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 416 с.</p> <p>4. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів / [за ред. Ю. М. Мостового]. – Вінниця : ДП „МКФ”, 2007. – 480 с.</p>	
---------------------------------	--	---	--

Опис теми. Гіпертонічна хвороба, принципи лікування, особливості проведення фізичної реабілітації.

17. Засоби фізичної реабілітації при гіпотонічній хворобі

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів / [за ред. Ю. М. Мостового]. – Вінниця : ДП „МКФ”, 2007. – 480 с.</p> <p>4. Факультетська терапія : підручник / [В. М. Хворостінка, Т. А. Моїсеєнко, Л. В.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=DYltbw6EB04
---	-----------------------	---	--

		Журавльова та ін.]; ред. В. М. Хворостінка. – Харків : Факт, 2003. – 888 с.	
--	--	---	--

Опис теми. Гіпотонічна хвороба, причини виникнення, патогенез, прояви, принципи лікування, фізична реабілітація.

18. Засоби фізичної реабілітації при ревматизмі

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Факультетська терапія : підручник / [В. М. Хворостінка, Т. А. Моїсеєнко, Л. В. Журавльова та ін.]; ред. В. М. Хворостінка. – Харків : Факт, 2003. – 888 с. 4. Сосин И. Н. Физиотерапевтический справочник / И. Н. Сосин, А. Г. Буявых. – Симферополь : Изд. КГМУ, 2003. – 752 с., ил.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=0pd1IT-VNTI
--	--------------------	--	--

Опис теми. Ревматизм, етіологія та патогенез, клініка, фізична реабілітація.

19. Засоби фізичної реабілітації при міокардіодистрофії

Результати навчання РН – 11, РН – 16	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Сосин И. Н. Физиотерапевтический справочник / И. Н. Сосин, А. Г. Буявых. –	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=vsrUeTn3x1w
--	--------------------	--	--

		Симферополь : Изд. КГМУ, 2003. – 752 с., ил. 4. Факультетська терапія : підручник / [В. М. Хворостінка, Т. А. Моїсеєнко, Л. В. Журавльова та ін.]; ред. В. М. Хворостінка. – Харків : Факт, 2003. – 888 с.	
Опис теми. Міокардіодистрофія, етіологія та патогенез, клініка, фізична реабілітація.			

ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

1. Реабілітаційний скринінг та базисні реабілітаційні інтервенції при патології серцево-судинної системи			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
<p>Опис теми. Скринінг (від англ. <i>screening</i> – «відбір, сортування») – стратегія в організації охорони здоров'я, спрямована на виявлення захворювань у клінічно безсимптомних осіб в популяції. Мета скринінгу – за можливості раннє виявлення захворювань, що дозволяє забезпечити ранній початок лікування та реабілітації з розрахунку на полегшення стану пацієнтів і зниження смертності. Розрізняють масовий (універсальний) скринінг, до якого притягуються усі особи з певної категорії (наприклад, усі діти одного віку) і селективний скринінг, вживаний в групах ризику (наприклад, скринінг членів сім'ї у разі виявлення захворювання серця).</p> <p>До комплексу базисних реабілітаційних інтервенцій належать: кінезитерапія (гідрокінезитерапія), масаж, рефлексотерапія, фізіотерапія, психотерапія, логопедичне навчання (за необхідності), ортезування (за необхідності), трудотерапія.</p>			
2. Стандарти обсягу та якості реабілітаційної допомоги хворим кардіологічного профілю			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399

		<p>Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p>	
--	--	---	--

Опис теми. Стандарт – нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері. Стандарти обсягу та якості реабілітаційної допомоги хворим кардіологічного профілю визначають правові, організаційні та економічні засади проведення реабілітації з метою відновлення та підтримки оптимальних фізичних, інтелектуальних, психічних та/або соціальних аспектів життя осіб з обмеженнями життєдіяльності під час їх взаємодії з навколишнім середовищем.

3. Складання програм фізичної реабілітації при патології серцево-судинної системи

Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
--	--------------------	--	---

		при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с. 4. Гопчук О. О. Массаж при сердечно- сосудистых заболеваниям. – Донецьк, 2003. – С. 77–99. 5. Заболевания сердца и реабилитация / Под общ. ред. М. Л. Поллока, Д. Х. Шмидта. – К. : Олімпійська література, 2000. – 408 с.	
--	--	--	--

Опис теми. Особливості складання програми фізичної реабілітації:

1-й розділ програми включає в собі коротку паспортну частину, діагностичні дані з етіологією, давністю, топикою та фазою основного захворювання і короткою характеристикою супутніх захворювань.

2-й розділ відображує узагальнені патологічні порушення, які стосуються рухової діяльності (опорно-рухового апарату та нервово-м'язової системи). Необхідно також зазначити показники стану кардіореспіраторної системи та рівень її тренуваності.

3-й розділ програми вміщує завдання фізичної реабілітації для хворого, які сформульовані коротко та ясно.

4-й розділ програми вказує на лімітуючі та ризикові фактори для даного конкретного хворого.

5-й розділ програми визначає засоби фізичної реабілітації, які будуть застосовуватись для виконання поставлених завдань.

6-й розділ програми становить розгорнутий комплекс фізичної реабілітації.

4. Клінічна картина нейроциркуляторної дистонії

Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. –	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
--	--------------------	---	---

		544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.	
Опис теми. Основні клінічні синдроми: 1. Кардіоваскулярні розлади 2. Синдром дихальних розладів 3. Синдром вегето-судинної дистонії 4. Синдром диспепсичний (нейрогастральна дистонія) 5. Синдром терморегуляторних порушень 6. Астенічний синдром.			
5. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на санаторному етапі при нейроциркуляторній дистонії			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
Опис теми. ЛФК при нейроциркуляторній дистонії застосовується з метою покращення функцій центральної і периферичної нервової систем, гуморальних ланок регуляції кровообігу, а також для підвищення адаптаційних можливостей серцево-судинної системи. При НЦД ефективний масаж як загальний, так і точковий, шийно-комірцевої зони голови. Ефективні також фізіотерапевтичні процедури.			
6. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на різних етапах при ендокардиті			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Курс лекцій з	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399

		<p>клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p>	
<p>Опис теми. Засоби фізичної реабілітації на стаціонарному лікуванні при ендокардиті є протипоказом, так як можуть провокувати ріст мікроорганізмів, виникнення аритмій, гострої серцевої недостатності.</p> <p>Хворі повинні знаходитися в стаціонарі до досягнення повної ремісії, після чого рекомендується направлення в спеціалізований кардіологічний санаторій де можливе застосування ЛФК (ранкова гігієнічна гімнастика, дозована ходьба, фізичні вправи з навантаженням малої і середньої інтенсивності) з метою підвищення толерантності до фізичних навантажень.</p>			
<p>7. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на різних етапах при міокардитах</p>			
<p>Результати навчання РН – 13, РН – 16</p>	<p>Кількість годин: 2</p>	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Коваленко В. М., Рябенко Д. В., Солобюкова Н. О. та інші. Міокардит: визначення, класифікація, стандарти діагностики та лікування (Методичні рекомендації). – К. – 2007. – 46 с.</p> <p>3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура</p>	<p>https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399</p>

		при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	
<p>Опис теми. Важливим аспектом фізичної реабілітації в період стаціонарного етапу є поступове відновлення фізичної активності.</p> <p>Фізіотерапевтичні методи реабілітації хворим з гострим міокардитом не проводяться, так як можуть вплинути на виникнення аритмії, гострої серцевої недостатності.</p>			
<p>8. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на різних етапах при перикардиті</p>			
Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p> <p>3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
<p>Опис теми. Перикардит – фіброзне, серозне, гнійне або геморагічне запалення зовнішньої оболонки серця і навколосерцевої сумки.</p> <p>Комплексна фізична реабілітація після гострого періоду перикардиту включає медикаментозну терапію, кінезитерапію, масаж, помірне фізичне навантаження (ходьба, лижні прогулянки, їзда на велосипеді та ін.).</p>			
<p>9. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на різних етапах при варикозному розширенні вен нижніх кінцівок</p>			
Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП,</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399

		2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Заболевания вен / под ред. Х. С. Фронек; пер. с англ. под ред. И. А. Золотухина. – М. : Гэотар-Медиа, 2010. – 208 с.	
--	--	---	--

Опис теми.

1. Лікувальна фізична культура застосовується для оздоровлення венозної системи, використовують рухливі види спорту: велосипед, ходьба на лижах і особливо плавання.
2. Паліативні заходи – еластичний бинт, еластичні панчохи, венотоніки.
3. Фізіотерапевтичні процедури.
4. Масаж спини і відсмоктуючий (диплоїдний) масаж ніг, контрастний душ, помірні прогулянки.

10. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на різних етапах при атеросклерозі

Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
--	--------------------	--	---

Опис теми. Лікувальна дія фізичних вправ при атеросклерозі в першу чергу проявляється в їх позитивному впливі на обмін речовин. З фізіотерапевтичних процедур при атеросклерозі судин найбільш швидко і ефективно діють імпульсні струми: діадинамічні, синусоїдальні модульовані, електросон. Масаж.

11. Клінічна картина стенокардії			
Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
<p>Опис теми. Стенокардія – симптомокомплекс, який виявляється приступом болю, головним чином за грудиною, рідше – в ділянці серця і виникає внаслідок гострої тимчасової ішемії міокарда.</p> <p>Для стенокардії характерний приступоподібний, стискаючий, пекучий біль, частіше за грудиною, з іррадіацією в ліву руку, під ліву лопатку, в ліву половину шиї і голови.</p>			
12. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на санаторно-курортному етапі при стенокардії			
Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16, РН – 18	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399

		– Харків : Гриф. – 2004. 4. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	
--	--	--	--

Опис теми. При стенокардії використовують такі засоби фізичної реабілітації: лікувальну фізичну культуру, лікувальний масаж, фізіотерапію, водолікувальні процедури, при відсутності протипоказань – фізичні вправи у воді.

У лікарняний період реабілітації застосовують ЛФК, лікувальний масаж, фізіотерапію. Хворим призначають ранкову гігієнічну гімнастику, лікувальну гімнастику, індивідуальні завдання для самостійних занять, заняття на тренажерах, дозовану ходу, біг.

13. Особливості перебігу інфаркту міокарда

Результати навчання РН – 11, РН – 16	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
--	--------------------	--	---

Опис теми. Інфаркт міокарда виникає частіше тоді, коли атеросклероз коронарних судин досягає великого ступеня ураження, однак при цьому зберігається значення функціональних розладів коронарного кровообігу.

Домінуючою ознакою інфаркту міокарда є біль у ділянці серця, але на відміну від стенокардії, більш виражений, тривалий, що не знімається нітрогліцерином.

Крім типового перебігу інфаркт міокарда, можуть бути атипової форми.

14. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на санаторно-курортному етапі при інфаркті міокарда

Результати	Кількість	1. Григус І. М.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
------------	-----------	-----------------	---

навчання РН – 11, РН – 16	годин: 2	<p>Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p> <p>4. Швед М. І. Сучасні стратегії лікування та реабілітації хворих на інфаркт міокарда / М. І. Швед, Л. В. Новицька. – К. : Медкнига, 2013. – 144 с.</p>	
---	----------	--	--

Опис теми. Процес кардіологічної реабілітації здійснюється послідовно двома періодами: одноетапним стаціонарним (госпітальним) та післястаціонарним, двоетапним.

Побудова реабілітаційних програм на кожному з етапів реабілітації хворих, які перенесли інфаркт міокарда (стаціонарному, санаторному та диспансерно-поліклінічному) будується на основі принципу строгої індивідуалізації.

15. Критерії ефективності реабілітації постінфарктних хворих

Результати навчання РН – 11, РН – 16	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
--	--------------------	--	---

		Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	
<p>Опис теми. Оцінка реабілітаційного процесу проводиться методом поточного та етапного контролю, що забезпечує адекватне розширення режиму та інтенсифікацію навантаження кожного конкретного пацієнта.</p> <p>Постійний контроль за функціональним станом пацієнта дозволяє також оцінити коронарний резерв і фізичну працездатність хворих, відображає динаміку клінічної симптоматики захворювання.</p>			
16. Засоби фізичної реабілітації при серцево-судинній недостатності			
Результати навчання РН – 11, РН – 16	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
<p>Опис теми. Реабілітація хворих на серцево-судинну недостатність передбачає застосування загальних заходів, спрямованих на:</p> <p>а) зменшення ризику нових пошкоджень міокарда (припинення куріння, нормалізація маси тіла, припинення вживання алкоголю, контроль рівня артеріального тиску та цукру в крові);</p> <p>б) підтримання балансу рідини;</p> <p>в) фізичні вправи (помірні фізичні навантаження, пристосовані до можливостей хворого, уникати важких ізометричних вправ).</p>			
17. Засоби фізичної реабілітації при порушеннях серцевого ритму та провідності			
Результати навчання	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399

<p>РН – 11, РН – 16</p>		<p>кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.</p>	
<p>Опис теми. Аритміями називають: зміну частоти серцевих скорочень – менше 60 або більше 90 скорочень за 1 хв; неправильний і несинусовий серцевий ритм; порушення провідності електричного імпульсу по провідній системі серця.</p> <p>Консервативне лікування включає ЛФК, масаж, прогулянки, ходьбу на лижах, плавання, прийом седативних препаратів при виражених психоемоційних порушеннях, дієтотерапія, вітамінізація їжі. Показано санаторно-курортне лікування.</p>			
<p>18. Засоби фізичної реабілітації при гіпертонічній хворобі</p>			
<p>Результати навчання РН – 11, РН – 13, РН – 16</p>	<p>Кількість годин: 2</p>	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004. 4. Ликів О. О.,</p>	<p>https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399</p>

		Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	
<p>Опис теми. ЛФК призначають з метою впливу на нейрогуморальні механізми регуляції гемодинаміки, процеси обміну, реактивність судинної системи хворих, процеси гемокоагуляції, а також для зменшення суб'єктивних проявів хвороби. Фізіотерапевтичні процедури при гіпертонічній хворобі мають заспокійливий, психотерапевтичний, а в ряді випадків умовно-рефлекторний вплив. Масаж як лікувальний метод показаний при I-II стадіях гіпертонічної хвороби.</p>			
<p>19. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на санаторно-курортному етапі при гіпертонічній хворобі</p>			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	<p>1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с.</p> <p>2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.</p> <p>3. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.</p>	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
<p>Опис теми. Одним із важливих компонентів комплексного лікування є використання санаторно-курортного лікування.</p> <p>Для хворих на гіпертонічну хворобу оптимальні строки для санаторного лікування в кардіологічних санаторіях – весна, літо і осінь.</p> <p>На санаторно-курортному етапі лікування застосовують найрізноманітніші лікувальні чинники (фізіотерапія, ЛФК, теренкур, аутогенне тренування, дієтотерапія і ін.).</p>			
<p>20. Засоби фізичної реабілітації при гіпотонічній хворобі</p>			

Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
--	--------------------	---	---

Опис теми. Гіпотонічна хвороба – це захворювання, пов’язане з порушенням функцій нервової системи людини і її нейрогормональної регуляції тону судин, що характеризується зниженням в організмі артеріального тиску. У підсумку цього захворювання розвивається астения, пов’язана із психотравмуючими ситуаціями, хронічними інфекціями, інтоксикаціями і невротизмом.

У лікарняний період реабілітації при гіпотонії застосовують ЛФК, лікувальний масаж, фізіотерапію, трудотерапію.

21. Засоби фізичної реабілітації при ревматизмі

Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004. 4. Ликів О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізична культура	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
--	--------------------	--	---

		при внутрішніх хворобах : практикум. – Донецьк : Дон. держ. мед. ун-т, 2002. – 163 с.	
<p>Опис теми. Використовують лікувальну і ранкову гігієнічну гімнастику, лікувальну ходьбу, теренкур, спортивно-прикладні вправи, ігри. Лікувальний масаж призначають повторно через 3-4 тижні після його курсу у лікарняний період реабілітації, в подальшому його використовують 1 раз на 2 місяці. Курс складає 12-15 процедур. З фізіотерапії призначають: електрофорез з ліками, електросон, гальванізацію, діадинамотерапію, ДМХ-терапію, дощовий або циркулярний душ, обливання, обтирання водою кімнатної температури з поступовим зниженням її до 10-15° С, прісні, скипидарні, вуглекислі, сульфідні, хлоридні, натрієві, сонячні та повітряні ванни, купання в прісній та морській воді, аероіонотерапію.</p>			
<p>22. Засоби фізичної реабілітації та особливості реабілітаційної програми на санаторно-курортному етапі при ревматизмі</p>			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська друкарня”, 2004. – 544 с.	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399
<p>Опис теми. Комплексне лікування включає санацію вогнища хронічної інфекції, фізіотерапію (електрофорез, фонофорез, УФО і ін.), ЛФК, масаж шийно-грудного відділу хребта, м'язів надпліччя, рук а потім кисті. В гострому періоді і при загостренні захворювання ЛФК і масаж протипоказані.</p>			
<p>23. Засоби фізичної реабілітації при міокардіодистрофії</p>			
Результати навчання РН – 11, РН – 13	Кількість годин: 2	1. Григус І. М. Фізична терапія в кардіології: навчальний посібник / І. М. Григус, Л. Б. Брега. – Рівне : НУВГП, 2018. – 268 с. 2. Внутрішні хвороби / [Р. О. Сабадишин, В. М. Баніт, І. М. Григус і ін.]. – Рівне : ВАТ “Рівненська	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 https://www.youtube.com/watch?v=vsrUeTn3x1w

		друкарня”, 2004. – 544 с. 3. Курс лекцій з клінічної кардіології / За ред. д-ра мед. наук, проф. В. Й. Целуко. – Харків : Гриф. – 2004.	
<p>Опис теми. Санаторне лікування тривале (1-2 місяці), передбачає поступове розширення тренувальних лікувальних режимів, більш широке застосування фізіо- і бальнеотерапії, фізичної терапії.</p> <p>Після повернення із санаторію хворі знаходяться на диспансерному нагляді у кардіоревматолога і підліткового лікаря.</p> <p>Бальнеотерапія проводиться не раніше ніж через 6 місяців після ревмоатаки, краще в умовах відповідних бальнеологічних курортів.</p>			

Методи оцінювання та структура оцінки	<p>Знання, вміння та навички, набуті під час занять, оцінюватимуться на лабораторних заняттях та колоквіуму по всьому матеріалу.</p> <p>Теоретичні знання, отриманні під час лекцій оцінюватимуться у практичному вмінні складання комплексів ЛФК..</p> <p>За аудиторні заняття отримують від 0 до 60 балів.</p> <p>Модульний контроль проходить у формі тестування:</p> <p>20 балів – модуль 1;</p> <p>20 балів – модуль 2.</p> <p>Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції:</p> <p>http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdzili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenty</p> <p>Курсова робота оцінюється від 0 до 100 балів.</p> <p>Оцінка складається з оцінок відповідності наступним критеріям: 1) відповідність змісту обраній темі; 2) наявність чітко сформульованої проблеми; 3) адекватність формулювання об’єкта, предмета, мети та завдань дослідження; 4) визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; 5) наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; 6) відповідність висновків меті та завданням дослідження.</p>
Місце навчальної дисципліни в освітній траєкторії здобувача вищої освіти	Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – анатомія людини, фізіологія людини, діагностика і моніторинг стану здоров’я, загальна патологія, основи фізичної терапії.
Поєднання навчання та досліджень	Діючий студентський науковий гурток "Діагностика стану здоров'я пацієнтів та складання програм фізичної реабілітації"
Інформаційні ресурси	https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3399 http://ep3.nuwm.edu.ua/ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1214-17
Правила та вимоги (політика)	
Дедлайни та перескладання	Перездача відбувається шляхом відпрацювання лабораторних занять з іншою підгрупою студентів. Можливе отримання

	<p>додаткових балів за волонтерську роботу у реабілітаційному центрі.</p> <p>Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.</p> <p>Перездача модульних контролів здійснюється згідно http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty.</p> <p>Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE https://exam.nuwm.edu.ua/</p>
Правила академічної доброчесності	<p>Всі студенти, співробітники та викладачі НУВГП мають бути чесними у своїх стосунках, що застосовується і поширюється на поведінку та дії, пов'язані з навчальною роботою. Студенти мають самостійно виконувати та подавати на оцінювання лише результати власних зусиль та оригінальної праці. Студенти, які порушують «Кодекс честі університету», не отримують бали за це завдання, а в разі грубих порушень, курс не буде їм зараховано, студенти будуть направлені на повторне вивчення. При здачі індивідуальних навчально-дослідницьких робіт може проводитись перевірка на плагіат.</p> <p>В цілому студенти та викладачі мають дотримуватись:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Положення про запобігання плагіату випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти зі змінами та доповненнями • Кодекс честі студентів • Кодекс честі наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників НУВГП • Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в НУВГП <p>http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj</p>
Вимоги до відвідування	<p>Студент зобов'язаний брати участь у всіх заняттях. Відпрацювати пропущені заняття можна при проведенні занять з іншою групою за тією ж темою або під час консультацій з предмету.</p> <p>Заняття онлайн можу проводитися за допомогою Google Meet за кодом.</p> <p>Студент має право оформити індивідуальний графік навчання згідно відповідного положення http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/</p> <p>Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки за дозволом викладача.</p>
Неформальна та інформальна освіта	<p>Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного положення http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita.</p> <p>Студенти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в</p>

	підсумковому оцінюванні.
Правила отримання зворотної інформації про дисципліну	<p>Після проведення перших занять студентам буде запропоновано відповісти на ряд запитань щодо врахування в поточному курсі їх побажань.</p> <p>Щосеместрово студенти заохочуються пройти онлайн опитування стосовно якості викладання та навчання викладачем даного курсу та стосовно якості освітнього процесу в НУВГП.</p> <p>За результатами анкетування студентів викладачі можуть покращити якість навчання та викладання за даною та іншими дисциплінами.</p> <p>Результати опитування студентам надсилають обов'язково.</p> <p>Порядок опитування, зміст анкет та результати анкетування здобувачів минулих років та семестрів завантажені на сторінці «ЯКІСТЬ ОСВІТИ»:</p> <p>http://nuwm.edu.ua/porjadok-opituvannja</p> <p>http://nuwm.edu.ua/sp/anketuvannja</p> <p>http://nuwm.edu.ua/sp/rezultati-opituvannja</p>
Оновлення	За ініціативою викладача зміст даного курсу оновлюється щорічно, враховуючи зміни у законодавстві України, наукові досягнення фізичної терапії, ерготерапії.
Навчання осіб з інвалідністю	Можливість ознайомлення з лекційним матеріалом дистанційно. Студент зобов'язаний бути присутнім на лабораторних заняттях або відпрацювати з іншою підгрупою студентів. Надається волонтерська підтримка.
Інтернаціоналізація	<p>Електронні бібліотеки:</p> <p>http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki</p> <p>Як знайти статтю у Scopus:</p> <p>http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram</p> <p>База періодичних видань:</p> <p>https://www.scimagoir.com/</p> <p>Електронний каталог:</p> <p>http://nuwm.edu.ua/MySQL/</p> <p>Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:</p> <p>http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv</p>

Лектор

Григус І.М., д.мед.н., професор